

ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร
ของจังหวัดสระบุรี

Factors Affecting the Operations of Food Processing and Product Development
Community Enterprises in Saraburi Province

อนุวัฒน์ คงสว่าง¹(AnuwatKongsawang)¹เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (BenchamasYooprasert)²

พลสรานญ์ สรณมย์ (PonsaranSaranrom)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1)ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี(2) ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (3) ระดับความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน (4) ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน(5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรี ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสระบุรี จำนวน 79 แห่ง จำนวนประชากร 1,327 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้จำนวน 177 คน โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุผลการวิจัยพบว่า (1) ร้อยละ 76.3 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.36 ปีร้อยละ 38.4 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.8 ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลักรายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ย 102,471.8 บาท/ปี รายได้จากวิสาหกิจชุมชน 27,463.28 บาท/ปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.99 คน มีจำนวนแรงงานที่ร่วมวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 1.17 คน มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 6.20 ปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริมเกี่ยวกับด้านการจัดการ ด้านการบริหาร และด้านการพัฒนาเครือข่าย อยู่ในระดับมาก โดยได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบรายบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมโดยการเยี่ยมกลุ่มมากที่สุด สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (2) ร้อยละ 27.7 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (3) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรีมีระดับความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก (4) ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรี ได้แก่ รายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และแรงงานที่ร่วมวิสาหกิจชุมชนในทิศทางลบ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.05 (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ร้อยละ 31.1 มีปัญหาการวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนาและขาดเงินทุน ขอเสนอแนะว่าควรมีส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เกิดรายได้ และวิธีการบริหารจัดการสมาชิกเพื่อพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งต่อไป

คำสำคัญ ปัจจัยที่มีผล ความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดสระบุรี

¹นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Kongsawang_sx125@hotmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. แขนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
yoobench@hotmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แขนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
oh1981@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

This research aims to study (1) Personal, socio-economic information of members of the processed community enterprise and food products of Saraburi Province. (2) The level of knowledge about the operation of community enterprises. (3) The strength of community enterprises (4) Factors affecting the strength of community enterprises. (5) Problems and recommendations of the operation of community enterprise processing and food products in Saraburi Province. The population used for this study was: Member of the community enterprise, processing and food products in Saraburi Province, total 79 places, 1,327 cases The sample size was determined using the Taro Yamane formula at a tolerance of 0.07 Get 177 people. Using the topographic random sampling method The data were analyzed using frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation, rating and multiple regression analysis. The results of the research were (1) 76.3% of the members of the processed community enterprise and food products were female with an average age of 56.36 years. 38.4% had a primary education level, 71.8% engaged in agriculture as their main occupation. Average occupational income 102,471.8 baht / year income from community enterprises 27,463.28 baht / year The average number of household workers was 2.99 people and the average number of workers involved in the community enterprise was 1.17. Have a period of 6.20 years of membership in community enterprises. Years of community enterprise members have knowledge gained from promoting about management. Management And network development Very level By receiving support for community enterprises on an individual basis. By the staff promoted by the most group visits Most of the community enterprise members had a moderate level of knowledge. (2) 27.7% of community enterprise members had a moderate level of knowledge about community enterprise operations. (3) Community enterprises, processing and food products of Saraburi province had a level of strength. Very level (4) Factors affecting the strength of community-processed enterprises and food products in Saraburi Province are: Income from operating community enterprises and workers joining the community enterprise in a negative direction. There was a statistically significant correlation at the 0.05 level. Problems and suggestions. 31.1% have problems with planning and development direction and lack of funds. It is suggested that community enterprises should be promoted to generate income. And how to manage members for further strengthening

Keywords: Factor, Strength, Processed community enterprises and food products, Saraburi Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

การส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนชนบทได้ปรับเปลี่ยนการพึ่งพิงปัจจัยต่างๆ จากภายนอกชุมชนเป็นการพึ่งตนเองภายในชุมชนโดยอาศัยทุนของตนเองและทุนของชุมชนที่มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชุมชนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงที่จะต้องมีการบริหารจัดการให้ไปในทางสายกลางก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์โดยมีความพอประมาณมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ ไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนเพื่อให้การพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชนกรมส่งเสริมการเกษตร (2549) ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่าวิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Community Enterprise) หมายถึงกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชนหรือกล่าวโดยสรุปก็คือการประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเองซึ่งทุนของชุมชนนั้นก็หมายรวมถึงทรัพยากรผลผลิตทางการเกษตรความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดที่มีการผลิตสินค้า ตลอดจนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและเป็นการพัฒนาสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ในการผลิตสินค้าของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี จะมีทั้งรูปแบบที่เป็นรายเดี่ยว และรายกลุ่ม ซึ่งมีกระบวนการเป็นเป้าหมายที่แตกต่างกัน การผลิตสินค้าแบบกลุ่มที่มีการร่วมมือกันเพื่อสร้างกระบวนการให้ได้มาซึ่งผลผลิตและผลิตภัณฑ์นั้น นิยมรวมกลุ่มกันในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนมีรูปแบบและลักษณะของการผลิตหรือแปรรูปที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ เช่น การผลิต แปรรูป ท่องเที่ยว เป็นต้น วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสระบุรี มีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จในระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง แตกต่างกันไป โดยพบว่าส่วนหนึ่งวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ร่วมกันวางไว้ได้ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนยังขาดความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม จึงมีผลกระทบทำให้การส่งเสริมทางการเกษตรในรูปแบบกลุ่มของนักส่งเสริมการเกษตร

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี เพื่อจะหาแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดสระบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี
3. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม
- ปัจจัยด้านส่วนบุคคล
อายุ
ระดับการศึกษา
- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
รายได้จากวิสาหกิจชุมชน
จำนวนแรงงาน
- ปัจจัยทางสังคม
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน
วิสาหกิจชุมชน

ตัวแปรตาม

ความเข้มแข็งของสมาชิกวิสาหกิจ
ชุมชน
๑. การบริหาร
๑.๑ ด้านผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการ
๑.๒ ด้านสมาชิก
๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก
๑.๔ ด้านการสร้างแรงจูงใจ
๒. การจัดการ
๒.๑ ด้านการดำเนินงาน
๒.๒ ด้านการผลิต
๒.๓ ด้านการเงิน/เงินทุน
๒.๔ ด้านแรงงาน
๒.๕ ด้านการตลาด
๒.๖ ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล
๓. การพัฒนาเครือข่าย
๓.๑ การจัดทำแผนงาน
๓.๒ การสร้างการรับรู้และนำไปปฏิบัติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้จากวิสาหกิจชุมชนจำนวน แรงงานปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดสระบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี จำนวนประชากรทั้งหมด 1,327 ราย จากวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร 79 แห่ง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 177 คน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงของเนื้อหา ของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยวิธีสัมภาษณ์ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรจำนวน 30 ราย แล้วนำมา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha of coefficient) ผลจากการทดสอบ พบว่า ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน/แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.884 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.841 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับที่สามารถดำเนินการได้จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 177 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับและการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.1 สภาพข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 76.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.36 ปี ร้อยละ 89.3 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 38.4 จบระดับชั้นประถมศึกษา และร้อยละ 71.8 ประกอบอาชีพทางการเกษตร

1.2 สภาพข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 102,471.80 บาทต่อปี และมีรายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 27,463.28 บาทต่อปี โดยส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน แรงงานในครัวเรือนร้อยละ 24.9 มีจำนวน 4 คน และแรงงานที่ร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 83.1 มีจำนวน 1 คน

1.3 สภาพข้อมูลทางสังคม พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 64.4 มีสถานะภายในกลุ่มเป็นสมาชิก ร้อยละ 26.6 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4 – 5 ปี ร้อยละ 52.2 เป็นลูกค้ายานพาหนะและสหกรณ์ และร้อยละ 72.3 มีระดับขั้นการผลิตของวิสาหกิจชุมชนในระดับก้าวหน้า

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี

2.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจากตารางที่ 1 พบว่า ร้อยละ 27.7 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 24.9 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ในระดับน้อย ซึ่งเท่ากันกับมีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 17.0 และ 5.6 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุด ตามลำดับโดยตอบถูกต้องเฉลี่ย 8.31 ข้อ ตอบถูกต้องต่ำที่สุด 2 ข้อ และตอบถูกต้องสูงที่สุด 14 ข้อ

2.2 ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้วิจัยสามารถแยกผลการศึกษาเรื่องความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนซึ่งผู้วิจัยสามารถแบ่งเนื้อหาความรู้ที่ส่งเสริมออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) ด้านการจัดการ พบว่า ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการอยู่ในระดับมาก โดยที่ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการผลิตสินค้า/บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และลำดับสุดท้ายได้รับความรู้ด้านการจัดทำบัญชี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45

(2) ด้านการบริหาร พบว่า ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยได้รับความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารเป็นอันดับแรก ได้แก่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

การวางแผนการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมา คือ การบริหารตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และความรู้ที่ได้รับ การส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย คือ การบริหารสมาชิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16

(3) ด้านการพัฒนาเครือข่าย พบว่า ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ด้านการพัฒนาเครือข่าย อยู่ในระดับมาก มีค่ารวมเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.46 โดยความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนด้านการพัฒนาเครือข่ายเป็นอันดับแรก ได้แก่ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการจัดการเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และรองลงมา คือ ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนด้านการขยายเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31

2) วิธีที่ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสามารถแบ่งการศึกษาวิธีการได้รับการส่งเสริม ออกเป็น 3 รูปแบบ ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) แบบรายบุคคล วิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบ รายบุคคล อยู่ในระดับมากมีค่ารวมเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.73 โดยวิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชนแบบรายบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมโดยการเยี่ยมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 วิธีการที่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประธานกลุ่มหรือคณะกรรมการกลุ่ม และการติดต่อโดยตรงกับสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ มีค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.79 ตามลำดับ วิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การติดต่อพูดคุยทางโทรศัพท์ และจากผู้นำท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.09 และ 3.03 ตามลำดับ

(2) แบบรายกลุ่มวิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบรายกลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่ารวมเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.26 โดยวิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจ ชุมชนแบบรายกลุ่มอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเข้าร่วมฟังบรรยาย/ฝึกอบรม/สัมมนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และวิธีการที่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบรายกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเข้าร่วมศึกษาดู งาน และเข้าร่วมการสาธิต มีค่าเฉลี่ย 2.91 และ 2.85 ตามลำดับ

(3) แบบมวลชน วิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนอยู่ในระดับน้อย มีค่ารวม เฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.13 โดยวิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบมวลชนอยู่ในระดับ น้อย ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 และสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และสื่อนิทรรศการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากันเท่ากับ 2.09

(4) สื่อออนไลน์ วิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบสื่อ ออนไลน์อยู่ในระดับมาก มีค่ารวมเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.86 โดยวิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชนแบบสื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ สื่อFacebookและ Line มีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ Youtube และ Google มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และ 3.66 ตามลำดับ

3. ข้อมูลความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ข้อมูลความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร วัดโดยการแบ่งระดับความเข้มแข็งของ วิสาหกิจชุมชน ออกตามจำนวนข้อที่มีการปฏิบัติ จำนวน 45 ข้อ ตามประเด็นความเข้มแข็ง 3 ประเด็น คือ ประเด็น การจัดการวิสาหกิจชุมชน ประเด็นการบริหารวิสาหกิจชุมชน และประเด็นด้านการสนับสนุนจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนดัง ตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ระดับความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนตามประเด็นความเข้มแข็ง 3 ประเด็น

ประเด็นความเข้มแข็ง	การปฏิบัติ	
	มีการปฏิบัติ (ราย)	ร้อยละ
1. ประเด็นด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน		
1.1. ด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน		
1.1.1 การแบ่งฝ่ายกันทำงานอย่างชัดเจน	155	87.6
1.1.2 มีการบริหารจัดการที่ดี	155	87.6
1.1.5 การมีแผนปฏิบัติการโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่ม	155	87.6
1.2 ด้านการผลิต		
1.2.1 มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับแผนการขาย และความต้องการของลูกค้า	161	91.0
1.2.2 ใช้วัตถุดิบในชุมชนที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการผลิต โดยไม่จำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากภายนอก	160	90.4
1.2.3 มีการพัฒนา เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต	139	78.5
1.3 ด้านการเงินหรือเงินทุน		
1.3.1 มีการวางแผนการใช้เงินทุนที่เพียงพอต่อการใช้ในการดำเนินงาน	79	44.6
1.3.2 มีการจ่ายเงินปันผลตรงเวลา	77	43.5
1.3.3 มีการบันทึกและทำการทำรายการบัญชีรวมทั้งการเงินอย่างเป็นระบบ	95	53.7
1.3.4 การระดมทุน	95	53.7
1.3.5 การจัดบันทึกการเงินหรือบัญชี	161	91.0
1.3.6 การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์	161	91.0
1.3.7 การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่นๆ แก่สมาชิก	96	54.2
1.4 ด้านแรงงาน		
1.4.1 แรงงานที่ใช้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเพียงพอ	125	70.6
1.4.2 แรงงานสามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	124	70.1
1.4.3 แรงงานของกลุ่มสามารถทดแทนกันได้เมื่อขาดแรงงานในการผลิต	123	69.5
1.5 ด้านการบริหารตลาด		
1.5.1 สินค้าของกลุ่มเป็นที่ต้องการของตลาด	156	88.1
1.5.2 สินค้าของกลุ่มมีจำหน่ายตลอดปี	142	80.2
1.5.3 สินค้าของกลุ่มมีเอกลักษณ์โดดเด่นสวยงาม	146	82.5
1.5.4 ลูกค้าให้การยอมรับเรื่องคุณภาพ และความสวยงามของสินค้า	135	76.3
1.5.5 สินค้าของกลุ่มมียอดขายและเติบโตอย่างต่อเนื่อง	129	72.9
1.6 การจัดการความรู้และข้อมูล		

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นความเข้มแข็ง	การปฏิบัติ	
	มีการปฏิบัติ (ราย)	ร้อยละ
1.6.1 การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	152	85.9
1.6.2 มีการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน	80	45.2
1.6.3 การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอก	132	74.6
2. ประเด็นด้านการบริหารวิสาหกิจชุมชน		
2.1 ด้านภาวะผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการ		
2.1.1 ผู้นำมีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	142	80.2
2.1.2 ผู้นำมีการให้แนวทางการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ที่ทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างสมาชิก	168	94.9
2.1.3 ผู้นำของท่านมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องธุรกิจ	168	94.9
2.1.4 มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของผู้นำ (วิสัยทัศน์ของผู้นำวิสาหกิจชุมชน)	152	85.9
2.1.5 การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทิศทางและแผนการดำเนินงาน	150	84.7
2.1.6 ความสามารถในการบริหารธุรกิจของผู้นำวิสาหกิจชุมชน	156	88.1
2.2 ด้านสมาชิกกลุ่ม		
2.2.1 การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	169	95.5
2.2.2 การพัฒนาสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	111	62.7
2.2.3 การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน	164	92.7
2.2.4 การสร้างแรงจูงใจ เช่น เงินรางวัล ค่าล่วงเวลา	66	37.3
2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม		
2.3.1 สมาชิกมีความสามัคคี	168	94.9
2.3.2 สมาชิกเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมเป็นสมาชิก	160	90.4
2.3.3 สมาชิกรู้สึกมีความมั่นคง และพอใจกับเงินปันผลที่ได้รับ	110	62.7
2.3.4 สมาชิกพอใจกับสภาพแวดล้อม และบรรยากาศทั่วไปในที่ทำงาน เช่น เสียง แสงสว่าง ที่เหมาะสมและส่งเสริมให้ท่านทำงานอย่างสะดวก	161	91.0
2.3.5 สมาชิกมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชน	173	97.7
2.3.6 สมาชิกร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน	152	85.9

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นความเข้มแข็ง	การปฏิบัติ	
	มีการปฏิบัติ (ราย)	ร้อยละ
3. ประเด็นด้านสนับสนุนจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน		
3.1 มีความร่วมมือกันของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย	128	72.3
3.2 มีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน	159	89.8
3.3 วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของกลุ่มและเครือข่าย	37	20.9
3.4 สร้างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาของเครือข่าย	25	14.1
3.5 ดำเนินกิจการตามแผนยุทธศาสตร์	13	7.3

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าร้อยละ 46.3 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 44.7 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 9.0 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลางโดยจำนวนข้อที่มีการปฏิบัติเฉลี่ย 35.6 ข้อ จำนวนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด 23 ข้อ และจำนวนข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด 42 ข้อ โดยสามารถสรุปออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 ประเด็นด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยพบว่า ร้อยละ 73.8 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติตามประเด็นการจัดการวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการจัดการวิสาหกิจชุมชนออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

(1) ด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 87.6 มีการปฏิบัติในด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเท่ากันในเรื่อง การแบ่งฝ่ายกันทำงานอย่างชัดเจนมีการบริหารจัดการที่ดี และการมีแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่ม

(2) ด้านการผลิตพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในด้านการผลิต ได้แก่ ร้อยละ 91.1 มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับแผนการขาย และความต้องการของลูกค้า ร้อยละ 90.4 ใช้วัตถุดิบในชุมชนที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการผลิต โดยไม่จำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากภายนอก และร้อยละ 78.5 มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต

(3) ด้านการเงินหรือเงินทุน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในด้านการการเงินหรือเงินทุน ได้แก่ ร้อยละ 91.0 มีการจดบันทึกการเงินหรือบัญชี เท่ากันกับการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ รองลงมาคือร้อยละ 54.2 มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่นๆ แก่สมาชิก และมีการระดมทุน มีการบันทึกและการทำรายการบัญชีรวมทั้งการเงินอย่างเป็นระบบ และมีการจ่ายเงินปันผลตรงเวลา ร้อยละ 53.7 53.7 และ 43.5 ตามลำดับ

(4) ด้านแรงงานพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในด้านแรงงาน ได้แก่ ร้อยละ 70.6 แรงงานที่ใช้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเพียงพอ รองลงมาร้อยละ 70.1 แรงงานสามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และร้อยละ 69.5 แรงงานของกลุ่มสามารถทดแทนกันได้เมื่อขาดแรงงานในการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

(5) ด้านการบริหารตลาดพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในการบริหารตลาด ได้แก่ ร้อยละ 88.1 สินค้าของกลุ่มเป็นสิ่งที่ต้องการของตลาดรองลงมาร้อยละ 82.5 สินค้าของกลุ่มมีเอกลักษณ์โดดเด่นสวยงามและร้อยละ 80.2 สินค้าของกลุ่มมีจำหน่ายตลอดปี โดย ร้อยละ 72.9 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในประเด็นสินค้าของกลุ่มมียอดขายและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 80.2 76.3 และ 72.9 ตามลำดับ

(6) ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในการจัดการความรู้และข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ 85.9 มีการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน รองลงมาร้อยละ 74.6 มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอก และร้อยละ 45.2 มีการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน

3.2 ประเด็นด้านการบริหารวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 83.7 มีการปฏิบัติตามประเด็นการบริหารวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการบริหารวิสาหกิจชุมชนออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

(1) ด้านภาวะผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการ ได้แก่ร้อยละ 94.9 ผู้นำมีการให้แนวทางการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ที่ทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างสมาชิกเท่าทันกับผู้นำของท่านมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องธุรกิจ รองลงมาร้อยละ 88.1 ผู้นำมีความสามารถในการบริหารธุรกิจของผู้นำวิสาหกิจชุมชน และมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของผู้นำ (วิสัยทัศน์ของผู้นำวิสาหกิจชุมชน)การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทิศทางและแผนการดำเนินงานและผู้นำมีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 85.9 84.7 และ 80.2 ตามลำดับ

(2) ด้านสมาชิกกลุ่ม พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในด้านสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ร้อยละ 95.5 มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน รองลงมาร้อยละ 92.7 มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 62.7 มีการพัฒนาสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 37.3 มีการสร้างแรงจูงใจ เช่น เงินรางวัลค่าล่วงเวลา

(3) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่ ร้อยละ 97.7 สมาชิกมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชนรองลงมาร้อยละ 94.9 สมาชิกมีความสามัคคี สมาชิกพอใจกับสภาพแวดล้อม และบรรยากาศทั่วไปในที่ทำงาน เช่น เสียง แสงสว่าง ที่เหมาะสม และส่งเสริมให้ท่านทำงานอย่างสะดวกสมาชิกเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกสมาชิกร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน และสมาชิกรู้สึกมีความมั่นคง และพอใจกับเงินปันผลที่ได้รับ ร้อยละ 91.0 90.4 85.9 และ 62.7 ตามลำดับ

3.3 ประเด็นด้านการสนับสนุนเครือข่าย พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการปฏิบัติในประเด็นด้านการสนับสนุนเครือข่าย ได้แก่ ร้อยละ 89.8มีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันรองลงมาร้อยละ 72.3มีความร่วมมือกันของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของกลุ่มและเครือข่ายสร้างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาของเครือข่าย และดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ร้อยละ 20.9 14.1 และ 7.3 ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

4.1 ปัญหาของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหาที่สำคัญที่พบ คือปัญหาการขาดการวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนา (ร้อยละ 31.1) รองลงมาคือ ปัญหาการขาดเงินทุนในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน(ร้อยละ 28.2)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

4.2 ข้อเสนอแนะของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรี พบว่า การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนยังขาดความต่อเนื่องทั้งด้านการผลิต การจำหน่าย ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของสมาชิก เช่น การประชุม การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ยังมีน้อย เนื่องจากขาดแผนการดำเนินงานที่ดี และวิสาหกิจชุมชนยังมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ หน่วยงานราชการ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน

5. การทดสอบสมมติฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัว ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความเกี่ยวข้องแบบใดหรือทิศทางใด (เชิงบวกหรือเชิงลบ) กับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตามมากหรือน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) รายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจ 4) จำนวนแรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน 5) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6) ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์

ที่	สัญลักษณ์และตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.
ตัวแปรอิสระ			
1	X_1 = อายุ (ปี)	56.36	10.456
2	X_2 = ระดับการศึกษา(จำนวนปี)	2.07	1.259
3	X_3 = จำนวนรายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (บาท)	27,463.28	35,349.072
4	X_4 = จำนวนแรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน (จำนวนคน)	1.17	0.376
5	X_5 = ระยะเวลาการเป็นสมาชิก(จำนวนปี)	6.20	2.941
6	X_6 = ความรู้ความรู้อยู่เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน (คะแนน)	8.41	1.165
ตัวแปรตาม			
1	Y_1 = ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรี (จำนวนข้อที่มีการปฏิบัติ)	35.64	5.786

การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรีโดยวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรในส่วนที่เหลือ และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรีเข้าสมการคำนวณโดยวิธี Stepwise ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์พหุถดถอยตามกระบวนการมีส่วนร่วม ดังตารางที่ 4 ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูป
และผลิตภัณฑ์อาหาร ของจังหวัดสระบุรี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	4.395	20.255	0
1. รายได้จากการวิสาหกิจชุมชน (x_3)	3.089	2.066*	0.040
2. แรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน (x_4)	-0.502	-4.020**	0.000
R = .39R ² = .152 SEE = 0.603 F = 10.327 Sig. of F = 0.000			

** หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ของจังหวัดสระบุรีมีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ รายได้จากการวิสาหกิจชุมชน และแรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน สามารถเขียนสมการทำนายแนวโน้มความเข้มแข็งของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดสระบุรี ได้ดังต่อไปนี้

$$Y_1 = 4.935 + 3.089x_3 + (-0.502x_4)$$

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี ร้อยละ 35.6 ในบรรดาตัวแปรอิสระทั้งหมด 6 ตัว มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้จากการวิสาหกิจชุมชนเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลในเชิงบวกซึ่งหมายถึง ตัวแปรมีความเกี่ยวข้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ สมาชิกที่มีรายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมาก ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ตัวแปรมีความเกี่ยวข้องไปในทิศทางตรงข้ามหรือทางลบ คือ แรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.36 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเรืองจิต พรหมสถิต (2549, น. 34) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ให้ข้อมูลร้อยละ 38.7 มีอายุเฉลี่ย 50.7 ปี และวิภา ปักกาสาตัง (2552, น. 57) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีอายุเฉลี่ย 51.71 ปีผู้วิจัยอธิบายว่า เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่เป็นเพศหญิงจะมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องกว่าเพศชาย เนื่องด้วยเพศชายส่วนใหญ่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ต้องประกอบอาชีพทางการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของครอบครัว และมีช่วงอายุที่อยู่ในวัยแรงงานเหมาะสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

1.2 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 102,471.80 บาทต่อปี และมีรายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 27,463.28 บาทต่อปี ส่วนใหญ่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะมีอาชีพหลักด้านการเกษตร โดยการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเป็นอาชีพรอง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานจังหวัดสระบุรี, (2559) รายงานเกี่ยวกับผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐาน ปี 2561 เกี่ยวกับรายได้ของประชาชน จังหวัดสระบุรี มีรายได้บุคคลเฉลี่ย 102,365.91 บาทต่อคนต่อปี แหล่งรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยมาจากอาชีพหลัก 257,103.74 บาท/ปี และอาชีพรอง 18,031.15 บาท/ปี ผู้วิจัยอธิบายว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักด้านการเกษตรอยู่แล้ว โดยพึ่งพาการดำรงชีพจากรายได้หลัก แต่เข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนเป็นอาชีพรองหรืออาชีพเสริมทำให้รายได้ที่มาจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนน้อยกว่ารายได้ที่มาจากอาชีพหลัก ทำให้การหารายได้จากการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญน้อย

1.3 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สอดคล้องกับดาวใจ ดอกไม้ (2556, น. 116) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผู้วิจัยอธิบายว่าวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่เริ่มจากการเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่เริ่มต้นจากการผลิตสินค้าจนพัฒนาระดับเป็นวิสาหกิจชุมชน แต่ยังคงเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดำเนินกิจกรรมควบคู่ไปด้วย

2. ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริมเกี่ยวกับด้านการจัดการ ด้านการบริหาร และด้านการพัฒนาเครือข่ายอยู่ในระดับมาก โดยได้รับความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเนื้อหาด้านการจัดการมากที่สุด โดยวิธีการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยอธิบายว่าเนื่องจากแต่ละอำเภอมักมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนโดยตรง มีการติดตามเยี่ยมเยียนกลุ่มอยู่เป็นประจำ จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบรายบุคคลโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมโดยการเยี่ยมกลุ่มมาก ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบมวลชนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งแตกต่างกับสุรารัตน์ แซ่มเงิน (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในศรีชุมแสง ตำบลท่าไม้รวก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการสนับสนุนพบว่า ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน จากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม จากโทรทัศน์ และการเข้ารับการฝึกอบรมของแต่ละช่องทางมากที่สุด แต่ในการศึกษาวิจัยพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนแบบสื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยอธิบายว่าอาจเป็นเพราะสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลกับคนส่วนมาก และเข้าถึงได้ง่าย

4. ด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนมากมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน มีการบริหารงานภายในวิสาหกิจที่ดี และมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ วิทยาจันทร์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคามพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารงานที่ชัดเจน สมาชิกกระบวนการดำเนินกิจกรรม ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การบริหารจัดการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร

5. **ด้านการผลิต** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับแผนการตลาด โดยส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบภายในชุมชน และมีการพัฒนาเครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิต แต่ส่วนใหญ่ยังขาดมาตรฐานในการผลิต และมาตรฐานของสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับ กษมาพร พวงประยงค์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงครามมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก การจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตที่มากที่สุด คือ กลุ่มมีการจัดสถานที่ผลิตให้ถูกสุขลักษณะ สอดคล้องกับเสรีพงศ์พิศ และคณะ(2544) กล่าวว่าควรกำหนดมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของตนให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและผู้ให้บริการ

6. **ด้านการเงินหรือการลงทุน** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังขาดการวางแผนการใช้เงินทุนในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มีการจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิก ครั้งหนึ่งมีการจดบันทึกและทำรายการบัญชีรวมทั้งการเงินอย่างเป็นระบบ และมีการระดมหุ้นและการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับ กษมาพร พวงประยงค์ (2556, น. 113) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ด้านเงินทุนสมาชิกมีความเห็นชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการจัดการวิสาหกิจด้านเงินทุนมากที่สุด คือ การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรม ทำให้เกิดความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

7. **ด้านแรงงาน** พบว่า แรงงานที่ใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ซึ่ง ขจร เกียรติบัวศรี (2530, น. 89) ได้ศึกษาลักษณะบางประการในการทำให้กิจกรรมรวมกลุ่มประสบความสำเร็จ พบว่า ปัญหาจากตัวสมาชิกเองไม่เข้าใจในจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ความไม่อดทนอดกลั้นความไม่อดทนอดกลั้นภัย ซึ่งทำให้การรวบรวมสมาชิกเป็นไปได้อย่างยาก โดยเฉพาะผู้บริหารกลุ่มที่ดีจะหายาก ผู้วิจัยอธิบายว่าอาจเป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการรวมกลุ่มทำให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการ สมาชิกไม่อดทนอดกลั้นภัย และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ว่า แรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชนมากทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งน้อยลงเนื่องจากแรงงานที่เพิ่มขึ้นทำให้การบริหารจัดการยากขึ้นหากเพิ่มจำนวนแรงงานในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ก็ต้องเพิ่มการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนด้วย

8. **การบริหารตลาด** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตลาด มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสวยงาม ทำให้ลูกค้ายอมรับในตัวสินค้า และมียอดขายที่พอใจ สอดคล้องกับ กษมาพร พวงประยงค์ (2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยการทำแผนวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการเข้าหาแหล่งเงินทุนการบริหารการตลาด การสร้างความแตกต่างและการสร้างเอกลักษณ์ของสินค้า และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการ

9. **ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิก แต่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนที่ดี ทำให้ข้อมูลไม่อยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควรสอดคล้องกับ รัชณี รูปหล่อ และคณะ (2552, น.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

168) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน. ที่กล่าวถึงปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนก็ยังมีจุดอ่อน คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆ ได้แก่ การบริหารจัดการ การตลาด และการพัฒนาผลิตภัณฑ์

10. ด้านภาวะผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการ พบว่า ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธุรกิจ มีภาวะของการเป็นผู้นำให้แนวทางการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างสมาชิก มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานโดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติพล เป็ลยนบัวศรี และคณะ (2560) ที่พบว่าตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา คือด้านผู้นำ และสอดคล้องกับ วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารงานที่ชัดเจน สมาชิกกระบวนกรดำเนินกิจกรรม ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การบริหารจัดการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนขาดความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้น้อย รัฐบาลควรเป็นสื่อกลางเพื่อจัดหากองทุนหรือแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำให้กับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนที่มีเงินทุนน้อยสามารถหาแหล่งทุนในการพัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้

2) วิสาหกิจชุมชนที่ศึกษาวิจัยนั้นมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก และสมาชิกมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน จึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อยอดให้ยกระดับไปสู่ตลาดต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายต่อไป

2. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) จากการศึกษาวิจัยพบว่า รายได้จากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรี ดังนั้น การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดสระบุรีให้เกิดความเข้มแข็ง จึงต้องมีเป้าหมายในการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนควรคำนึงถึงกระบวนการที่ทำให้เกิดรายได้เป็นหลัก ตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงระบบตลาด

2) จากการศึกษาวิจัยพบว่า แรงงานที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งน้อยลง เนื่องจากแรงงานที่เพิ่มขึ้นทำให้การบริหารจัดการยากขึ้นหากต้องการเพิ่มจำนวนแรงงานในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ก็ต้องเพิ่มการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนมากขึ้นด้วย

3) วิสาหกิจชุมชนควรพัฒนาสินค้าและบริการ ให้ตรงตามความต้องการของตลาด อาทิเช่น การแปรรูปให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในสินค้าและบริการซึ่งนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

4) จากการศึกษาวิจัยพบว่า สื่อออนไลน์ เป็นสื่อที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสามารถเข้าถึงมากที่สุด จึงควรอาศัยช่องทางสื่อออนไลน์ในการ แสวงหาความรู้ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และการติดต่อสื่อสารภายในและภายนอก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาถึงแหล่งที่มาของรายได้ของวิสาหกิจชุมชนว่าสามารถพัฒนาหรือหารายได้นอกเหนือจากการจำหน่ายสินค้า เนื่องจากการศึกษาวิจัยพบว่า รายได้ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

2) ควรทำการศึกษาถึงผลตอบแทนในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน เปรียบเทียบกับกิจกรรมหลัก เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาตามพื้นฐานที่เป็นอยู่จริง

3) ควรมีการศึกษาต้นทุนการผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กษมาพร พวงประยงค์ นพพร จันทรนำชู (2556) “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม” *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย* ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2556)
- ขจร เกียรติบัวศรี. (2530:89). ศึกษาลักษณะบางประการในการทำให้กิจกรรมรวมกลุ่มประสบผลสำเร็จ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี, ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์, และนิชชีชยานัฐพนนท์. (2560). การพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์*, 1(1), 43-50.
- ดาวใจ ดอกไม้คี่. (2556) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี.
- เริงจิตร์ พรหมสกลิต. (2549) ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดระยอง . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี.
- รัชณี รูปหล่อ และคณะ. (2552). แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม (รายงานการศึกษาอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ และคณะ. 2544. วิสาหกิจชุมชน : แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สุดารัตน์ แซ่มเงิน ประเดิม ฉ่ำใจ และ พัทธราวุธ ศรีบุญเรือง (2560) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ไวน์ศรีชุมแสงตำบลท่าไม้รวก อำเภอยางาย จังหวัดเพชรบุรีวารสารเกษตรพระจอมเกล้า 2560 : 35 (3) : 127-136
- สำนักงานจังหวัดสระบุรี (2562). แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.saraburi.go.th/web2/strategy?cid=2>